

VIVALDIS ÅRSTIDERNA

KORTKLASSIKER

ONSDAG 25 SEPTEMBER 2019
kl 18.00 CRUSELLHALLEN LINKÖPING

Norrköpings Symfoniorkester
Musikalisk ledare och solist
Lara St. John violin

BACH Violinkonsert a-moll
VIVALDI De fyra årstiderna

Välkommen till Norrköpings Symfoniorkester! Checka gärna in, ta bilder i foajé och konsertsal och berätta att du är här! Innan konserten börjar ber vi dig dock stänga av telefon och kamera, eftersom ljuset från skärmar stör både publik och artister. Under konsert är fotografering och ljudupptagning ej tillåten. I applådtacket går det bra att ta bilder igen. Hoppas du får en riktigt fin konsertupplevelse med oss!

soh

– en del av Scenkonst Öst

Lara St. John

Violinisten Lara St. John är född i Kanada, och började spela violin i tvåårsåldern. Hon framträdde första gången offentligt när hon var fyra. Den europeiska debuten stod vid tio års ålder. Nu har hon i ledande facktidskrifter kallats ”något av ett fenomen”. Hon har framträtt med en lång rad kända orkestrar, däribland de i Cleveland, Philadelphia, San Francisco, Seattle, Boston, Toronto, Montreal, Vancouver samt i orkestrar i London, Zürich, Paris, Strasbourg, Bournemouth, Belgrad, Amsterdam, Tokyo, Hong Kong, Shanghai och runt om i Sydamerika.

Förutom att hon spelat tillsammans med orkestrar, har hon också gett egna recitaller runt om i USA, Europa och Asien.

1999 grundade hon ett eget skivmärke och hennes inspelning av Bachs sex sonater och partitor för soloviolin blev en storsäljare, och hennes Mozart-CD belönades med Juno-priset, ett Schubert-album med Berlinfilharmonin utsågs till ”Varens CD”. Hon intresserar sig även för folkmusik och jazz.

Linköpingspubliken har tidigare kunnat höra Lara St. John tillsammans med SON då hon i januari 2013 gjorde ett bejublat framträdande med just Vivaldis Årstiderna i Domkyrkan.

Hon spelar på en violin kallad ”Salabue” byggd av Guadagnini 1779, som ställts till hennes förfogande av en anonym donator.

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685–1750)

Violinkonsert a-moll (BWV 1041) (16')

(utan tempoangivelse)

Andante

Allegro assai

Bach skrev troligen sin första violinkonsert under sin tid som kapellmästare vid hovet i Köthen (1717–23), sex av mästarens bästa år. Men dateringen är osäker. Här fick han i alla fall för en gångs skull tillfälle att ägna sig åt profan orkester-, kammar- och klavermusik. Det unga furstliga hovet erbjöd Bach generösa villkor. De tvekade inte att anställa honom trots att han just avtjänat ett kortare fängelsestraff och blivit avskedad från sin tjänst i Arnstadt, på grund av att han istället för några veckors permission varit olovligen frånvarande flera månader för att lyssna till sin beundrade mästare Buxtehude i Lübeck. Han togs emot med öppna armar, fick en utmärkt orkester med arton musiker att arbeta med, och 400 thaler i lön, mot 250 i Weimar. Arbetsgivaren var dessutom både kunnig i och intresserad av musik. Dessa omständigheter speglas också i den musik Bach skrev under dessa år. Den är ofta öppen och utåtriktad. Men så uppmuntrades han också att vidga sina vyer. Här fick han till exempel ge sig ut på resor, till och med i furstens sällskap. Vilken förändring i hans liv!

Men även i Köthen fanns orosmoln. Att han inte stannade där för gott berodde på att fursten gifte sig med en totalt omusikalisk prinsessa, som dessutom påverkade furstens intressen alltför mycket.

Den orkestermusik Bach skrev under dessa år (däribland de sex Brandenburg-konserterna, de fyra orkestersviterna och de tre violinkonserterna) hör till hans mest varierade och inspirerade verk. Men märkligt nog nämns ingen av violinkonserterna i listorna som sonen Carl Philipp Emanuel Bach och eleven Johann Agricola upprä-tade över Bachs kvarlåtenskap. Inte heller nämns de i den första biografien över Bach, skriven av J N Forkel 1802. Det var först på 1850-talet som de trycktes, och då föll helt utanför tidens fylliga och virtuost romantiska stil.

ANTONIO VIVALDI (1678–1741)

De fyra årstiderna op 8:1–4 (39')

Våren E-dur (Allegro – Largo – Allegro)

Sommaren g-moll (Allegro non molto – Adagio – Presto)

Hösten F-dur (Allegro – Adagio molto – Allegro)

Vintern f-moll (Allegro non molto – Largo – Allegro)

Idag har alla hört talas om ”De fyra årstiderna”, men denna musik spelades inte alls under ett och ett halvt århundrade. Detta verk består faktiskt av fyra kompletta violinkonserter, vilka dessutom ingår i ett ännu större sammanhang. Alla har vi idag hört talas om dess upphovsman, Vivaldi, men redan mot slutet av hans eget liv började tiden gå ifrån honom. Hans musik föll i glömska och hans namn nämndes praktiskt taget inte i något lexikon från senare delen av 1700-talet. Och nämndes han under 1880-talet, så var det för att Bach bearbetat några av denne okände italiensares ”försök att skriva konserter”. Först en bit in på 1900-talet började man inse värdet av Vivaldis arbete.

Vivaldi var i sin hemstad Venedig känd både som en ofattbart produktiv tonsättare och som en färgstark personlighet. Han var prästvigd, även om han bara läste mässor under något års tid. Hans astma tålde inte rökelsen i kyrkan. Han komponerade desto flitigare, sådär 500 konserter, fast hans sentida kollega Igor Stravinsky hävdade småsurt att Vivaldi bara komponerat en konsert, men att han skrev den 500 gånger.

”De fyra årstiderna” kom snabbt att bli mycket populära. Konserterna hörde också till de verk som fann vägen till tryckeriet redan under Vivaldis levnad (1725). De gavs ut som de fyra första konserterna av de tolv som ryms i hans opus 8, en samling som kallas ”Il Cimento dell’Armonia e dell’Invenzione” (ungefär: undersökningen av harmonin och inspirationen). Vi hör vårens småfåglar, sommarens plötsliga åskväder, höstens glada skördefest och vinterns stormar. Dessa kärleksfulla konserter har fått en så fast plats i konsertrepertoaren att det inte längre finns någon risk för att de eller deras upphovsman glöms bort på nytt.

Antonio Vivaldi De fyra årstiderna

Vivaldis ”De fyra årstiderna” är ett av musikhistoriens tidigaste exempel på programmusik, dvs instrumentalmusik som skildrar en berättelse eller ett annat utommusikaliskt händelseförlopp. I originalutgåvan från 1725 finns till var och en av verkets delar en sonett (troligtvis författad av tonsättaren själv – man vet inte säkert) som beskriver de scener som musiken skildrar.

Vi återger här dessa texter i svensk språkdräkt av Tommie Ling.

Våren

Allegro

Våren är kommen.

Fåglarna firar återkomsten med munter sång
och porlande bäckar smeks mjukt av vindarna.

Åskan, vårens budbärare, dunderar och kastar sin mörka mantel över himlen,
dör sedan bort i tystnad, och fåglarna tar upp sina lockande melodier igen.

Largo

På blomsterbeströdd äng, till lummiga grenars prassel, sover fåraherden med sin
trogna hund bredvid sig.

Allegro

Ledda av det festliga ljudet från en lantlig säckpipa dansar nymfer och herdar under
vårens lysande tak.

Sommaren

Allegro non molto

Under solens hetta plågas landet.

Människan försmäktar, djuren likaså och pinjerna bränns.

Vi hör gökens röst och ljuva sånger från turturduva och fink.

Mjuka vindar rör om luften men nordanvinden sveper dem plötsligt åt sidan.

Herden darrar inför det som ska komma, han fruktar den våldsamma stormen.

Adagio e piano - Presto e forte

Rädslan för blix och dunder berövar herdens trötta lemmar en stund av vila.

Knott och flugor surrar ilsket.

Presto

Ack, hans rädsla var befogad.

Himlarna dånar och vrålar och hagel förstör bondens säd.

Hösten

Allegro

Nu firar bönderna med sånger och danser
att skörden är bärgad.
Ur Bacchus horn flödar vinet och druckna falla de i sömn.

Adagio molto

Sångerna och danserna dör bort och den svala friska luften inbjuder till
vederkvickande sömn.

Allegro

I gryningen samlas jägarna och med jakthorn, hundar och vapen går jakten.
Villebrådet flyr och jägarna följer dess spår.
Skräckslagen och sårad lägger sig det jagade djuret ner för att dö.

Vintern

Allegro non molto

Alla darrar av köld i den isiga snön,
luften är svår att andas;
Frusna fötter och skallrande tänder i den hårda kylan.

Largo

Inne sprakar elden fredligt,
nöjda dagar medan regnet utanför öser ner.

Allegro

Vi trampar den isiga vägen långsamt och försiktigt av rädsla för att snubbla och falla.
Plötsligt halkar vi på isig mark, reser oss och skyndar över isen innan den spricker
upp.
Vi känner kylan från nordanvindarna som bultar på våra stängda dörrar.
Detta är vintern, som ändå skänker oss sina egna nöjen.

NORRKÖPINGS SYMFONIORKESTER 2018–2019

Violin 1

1:e konsertmästare
Henrik Jon Petersen, Vakant

Alt. konsertmästare Mikael Wenhov

2:e konsertmästare Paul Waltman

Lissy Abreu Ruiz (vik), Carina Beckett, Sarah Dodd Falkebring, Matts Eriksson, Magnus Ivarson, Tanja Kaitaniemi (tjl), Leo Kowalski (vik), Kristina Lindholm Vahlöf, Ingrid Olsson, Nina Söderberg, Johanna Tafvelin, Anders Törnqvist, Vakant

Violin 2

Ruth Anderberg*, Fredrik Anderberg**, Häkan Jonsäll**, Lars Andersson, Boel Bengtsson, Karin Engström, Åsa Holm, Anne Holmer, Jin Hägerström, Richard Michelin, Mohamed Sharara, César Vasquez (vik), Sonja Vrieze (tjl), Vakant

Viola

Lennart Falkebring*, Crista Bergendahl**, Gunnar Enbom**, Nanako Akai, Jenny Augustinsson, Björn Carlén, Erika Gabrielsson Backlund, Pernilla Rönnlund, Markku Sorri, Karin Svanberg Ancker, Vakant

Cello

Solocellist Niklaas Veltman

Pelle Hansen*, Fredrik Lindström**, Sofia Petersen**, Torstein Dalene, Florian Erpelding, Erik Uusijärvi, Leif Vahlöf, Ingrid Åkerblom

Kontrabas

Björn Malmqvist*, Jan Duda**, Anna-Cecilia Bergman, Emma Josefsson Bjørnevik, Johan Strindberg (vik), Roine Uddfeldt, Vakant

Flöjt

Teodor Tirlea*, Annica de Val** (tjl), Jona Venturi, Verena Schulte (vik)

Oboe

Pelin Lius*, Thomas Bodin**, Matthias Azesberger (vik)

Klarinet

Johnny Jannesson*, Lars Paulsson**, Álvaro Pastor Jimenez

Fagott

Linus Björnstam*, Eva Pettersson Veltman**, Caslav Brujic

Horn

Lennart Langer*, Anna Ahlenius**, Jan Lejonclou, Lars Thapper, Elisabeth Åkervall

Trumpet

Elias Svanberg*, Filip Draglund**, Stefan Mattsson

Trombon

Eric Svensson* (tjl), Christoph Schnaithmann**, Carl Appelgren (vik)

Bastrombon

Johan Wiklund**

Tuba

Ole Christian Grønning*

Pukor

Lars Gärd*, Anders Dahlstedt**

Slagverk

Martin Orraryd* (tjl), Petter Svensson**, Ulf Ewason Liliansdotter (vik)

Harpa

Delphine Constantin Reznik*

Cembalo (vid denna konsert)

Anna Paradiso Laurin

* Stämledare, ** Alternerrande stämledare

Texter Stig Jacobsson. Lara St. John foto Martin Kennedy.

Norrköpings Symfoniorkesters sponsorer 2019–2020

GULDPARTNER

STÅHL INVEST

SILVERPARTNERS

Mannersons
FASTIGHETER

SEFAB

Övriga: Advokatfirman Glimstedt | Almroth Industrifastigheter AB | Best Western Hotel Princess | Kurt och Brita Ehlert | Gunnar Gunnarsson Fastighets AB | Holmen Paper AB | HSB | Hyresbostäder | Mattssons Fastighetsutveckling AB | Ringarums Busstrafik AB | Sumitomo SHI FW Energi AB | Swedbank | Tage Rejmes Bil AB | Tommy Holm Revisionsbyrå AB

Fonder: Fond of Music, donation från Marianne och Lennart Lindqvist | Siw Ericssdotters stiftelse, donation

Vi samarbetar med Vi-skogen

Symfoniorkesterns vänförening SON-VÄNNERNA ger medverkande artister gåvobevis på fem träd som planteras i Vi-skogen.

Vd Pia Kronqvist, Konstnärlig chef Henrik Marmén, Kommunikationschef Agneta Lindmark Thomas
www.norrkopingsssymfoniorkester.se, info@norrkopingsssymfoniorkester.se

SCENKONST ÖST
NORRKÖPINGS SYMFONIORKESTER OCH ÖSTGÖTATEATERN